

DE L'AMANT A L'AMAT (FRAGMENTS)

(Selecció de poemes)

Gaspar Jaén i Urban

(1991)

I

Aniràs per carrers de fosca i soledat
on els déus miserables hauran deixat la guerra.
Mentides, com espectres, et seguiran les passes,
un lleu perfum de roses, records de moltes nits.
Seràs lliure? feliç?. Veuràs uns nous capvespres.
Aniràs sense mi. Lliurement ho triares.
¿Per a qui brillaran els teus ulls en la fosca?
¿Ara amb qui, dalt d'un cotxe, les llargues carreteres
i els obscurs campoberts creuaràs en la nit?
Tornareu a cercar els bars d'altres ciutats,
la neu a la muntanya, la cambra d'un hotel.

¿Qui besarà aquell cos, tan grat a la carícia,
que jo vaig estimar d'amagat, a les fosques,
estremits sota el fred, al bell mig de la serra?
Prop hi havia fogueres de ferros i pneumàtics;
en les teues mans dures, restes de greix, pelats;
et brollava un rar pànic del fons de la mirada.
La Nit de Nadal era, la lluna prop del ple,
el camí de Castella amerat per la plata:
herbes, marges i séquies fent ombres, com fantasmes;
ametllers, pedra seca; la ciutat negra al sud;
en la fosca, llunyana, la llum d'algunes cases.

v

Com un ocell, tot sol, travessaràs ciutats
mai no vistes abans pels teus ulls primerencs,
el port de Cartagena, la badia de Cadis,
mariner en la terra. I els nous companys que hi trobes
no sabran que vas ser un tros del meu present,
temps meu, dolç temps madur com un dàtil madur
entre la llum d'uns dies d'hivern irrepetibles,
tardes de clarors breus, entre el fred que irrompia
a l'estudi de l'hort en començar el vespre,
un cel gris que minvava enllà l'estufa encesa,
entre els papers que omplien la taula, Nadal prop.

La música em plena de llunyanes nostàlgies,
m'arribava l'olor de les últimes roses
barrejant-se amb l'olor del teu cos al record
quan per primera volta vaig escriure el teu nom
en un paper, un dia clar de mitjan desembre.
No hi havia escrit res: encara estava tot
per gaudir i per viure, el got del goig vessava.
Llavors era tot nou i encara no sabia
que el temps em mudaries, que em faries fugir
del món per recordar-te i recordar en tu
uns altres anys i rostres, la llum d'uns antics dies.

X

Bevia d'aquell vi que no era encara agre
ni tenia solatge, ni deixalles de suro;
aigua d'una font clara, sens brossam ni brutícia.
Duies dins teu el gust del poble, les mateixes
arrels que jo portava, una cultura agrària,
el mateix cel als ulls, un mateix dialecte.
Les hores que em fugien acompanyat per tu,
presoner em deixaven del teu gust, l'olor teua,
del teu somriure quan, de sobte, em posseïa.
No res, fora d'això, m'importava, tot bàrbar.

I era dolç arribar al teu poble petit
que deixava de ser un carrer que es travessa
per anar i tornar, unes cases a penes,
un passeig, uns semàfors, uns quants arbres polsosos,
gent que va i gent que ve, cotxes i camions.
Aquell poble va ser per a mi per uns dies
un lloc que descobria, desconegut i grat,
un lloc on ser amb tu, vora un mirar que creia
dolç, poruc, i on, en canvi, el turment s'amagava.

XV

Lentament emmudires, et vas fer del silenci,
silenci tu mateix, un estel que s'apaga.
El teu temps i els teus ulls van deixar de mirar-me
i ja no vaig saber com demostrar-te afecte,
de quins temes parlar, com dir que t'estimava.
En anar a dormir, ja tard, cansat i ebri,
rebutjats els somriures, el bes i la paraula,
m'envoltava el silenci, un llençol de tristesa,
un temps que s'acabava. Es desfeia la màgia.
Quins temors feies teus? Per què aquella distància?
En l'estima no cap tant de full sense escriure.
Aquelles nits vaig beure amb tu postreres copes
de fel i de recança. Mai, com abans, parlàrem.

Aquell foc just encés, sense brases ni cendres,
el recer que tu fores, com el foc del paper,
s'apagà i em nafrava. De nou perdut anava
per uns carrers incerts, per estacions brutes,
de navalles glaçades, de fum, de trens i por,
amb cossos entrevistats, fugissers i feréstecs.
Calia enverinar-se, apurar el solatge
d'un amor que marxava poc després d'arribar,
fugir cap a la casa, tancar-se dins del cau
com l'animal ferit que udola, es llepa el mal
i amb aflicció espera la claror d'un nou dia.
Calgué prendre coratge. Tornava a estar tot sol.
Aquella nit em van abandonar els déus.

XX

Van passar hores, mesos, girà i girà la lluna.
Mentre fora creixia el vent fort de l'hivern,
dins meu creixent anava un desesper profund;
m'assaltaren, estranys, uns antics sentiments
com si un adolescent dintre meu habitàs,
aquell adolescent que vaig ser anys arrere.
Dormia malament. M'alçava a mitja nit
somiament que perdia avions cap al nord
que eixien de matí, que de trens m'enganyava.
Em colpejava el temps, m'envaïa el neguit
dels vespres del diumenge, quan tot sembla acabar-se
i el món es perd en la quietud de les hores.

Vaig caminar molts dies arreu de la ciutat,
mes buscar el teu temps era inútil recerca
puix, ¿qui sabria on eres, quins ulls et mirarien?
¿Havies oblidat paraules i carícies?
Sentia com passaven els minuts pel rellotge
amb por que veure't fos tall d'un vidre en la carn,
que hi pogués haver odi, oblit o indiferència
on hi va haver afecte, una cova de llum,
un recer amigable en estranya ciutat,
el foc dins la cabana enmig d'un camp de neu.
Vaig plorar assegut a la taula de fusta
de la cambra de l'hort. I moltes nits encara
vaig buscar per obscurs ports, bars i carreteres,
el teu cotxe verd, vell, que no he tornat a veure.

XXV

Quan et torní a trobar després de moltes nits
tot va ser diferent: els dos érem uns altres,
corsecats per l'hivern. Com si cap sol hi hagués
per damunt d'aquell camp que el teu cos alegrava,
per damunt d'aquells pins a l'eixida del poble
que vivien per mi. Un estel no era ja
la grua que portaves per a arrossegar cotxes,
cascavells muts als astres, un petit príncep mort
dins d'aquella granota, en el rostre de son,
brut de greix i cansera, en el cos jove i àgil
que havia estimat tant. Mes haguí d'enganyar-me:
era precís voler-te per a no sucumbir.

Et vas riure un moment i, amb tu, de nou van riure
universos d'estrelles com picarols d'hivern.
Tot fou, però, un miratge. ¿Ara on era la màgia?
L'espera fou inútil: tornaren les mentides,
una llarga agonia de peixos i d'ocells.
I, amb tot, per molt de temps, va continuar sobtant-me
un lleuger tremolor quan obria la bústia,
quan sonava el telèfon, aliats vans i pobres,
els únics que podien aproximar-me a tu.
Es quedà sense obrir una ampolla de ponxe,
no vas llegir poemes que per tu vaig escriure
ni a tenir vam tornar compartida la joia.
El teu cos va emmudir. No tornares a riure.

XXIX

Sense aquell cor quedí, ni desig ni demà.
¿Com podria existir un demà sense tu?
Mes vaig acostumar-me a viure i no tenir-te,
terror abandonat després de la destrossa;
ciutat deshabitada, enrunada i sense aigua
que es refà de la guerra i on la verdor revé;
tresor de plata ocult al fons d'un pou cegat
que un matí descobreixen; sang que de brollar deixa;
uns músics en silenci que, sobtadament, toquen;
escena en blanc i negre que els colors de l'arc pren.

Vaig anar oblidant aquells dies d'estima,
les esperes ardents, aquell dany i aquell goig
que em portava a la vida, aquella primavera,
aquell estiu on tot esperava per tu,
la casa i les cadires, els vells llibres, la música.
Vaig anar oblidant la nit entre els jardins,
la teua companyia al final de ma joventut.

XXX

¿Quan tornaria a nàixer un matí ple de fruites,
de sol als ulls d'un altre, de flors sobre la pell,
el cos ple d'alegria? Tot retornà al principi,
a l'inici del verb: les omegues covaven
l'ou de l'alfa. Només va restar la paraula,
meditada i extensa, cauteri de ferides.
Foren vans els propòsits, les promeses inútils:
dins del discurs quedava l'eternitat sencera.

Fou vanitat humana l'intent de perdurar
mes va caldre intentar-ho per seguir sent humans:
vaig escriure el teu nom perquè en un altre temps
generacions noves, en jorns pot ser més lliures,
sàpiguen que existires i que et vaig estimar.
Tendre amor d'aquells dies, joventut que fou meua,
¿a quin lloc, a quin vers, amb quina alta volença
aquell que jo vaig ser t'estarà esperant sempre?

Notes bibliogràfiques:

Una primera versió del llibre, amb el títol Fragments, guanyà el premi «Vicent Andrés Estellés» de poesia dels premis «Octubre» el 1991.

Primera edició: Fragments, «Tres i quatre/poesia», València, ed. Eliseu Climent, 1991, 40 p., ISBN 84-7502-331-2.

Revisat: 10-04-2002